

נהגות יצהקה

בסייעתא דשמיא | צו - פרה תשפ"ד | גליון מס' 238

צו את אהרן וגו' (ו' ב').

פירש רש"י, **צו את אהרן**, אין צו אלא לשון זרוז, מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כ"ס, ע"כ.

ולכאורה צריך ביאור מה הוסיף רש"י בזה שהביא את דעת רבי שמעון שפירש שביותר צריך זירוז במקום שיש חסרון כ"ס.

והנה לכאורה מה שצו הוא לשון זירוז, מיד ולדורות, בפשטות זה שני דברים נפרדים, דמצד אחד צו הוא לשון זירוז, ועוד שצו הוא גם לשעה ולדורות, <<<

מהא דכתיב
בחטאת ואשם,
הכהן המחטא
אתה יאכלנה,
הכהן אשר יכפר

בו לו יהיה, וכן בעולה דכתיב **והכהן המקריב את עלת איש**, וכן בקרבן שלמים, **לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה**, דשם הפירוש הוא על כל אנשי המשמה, והיינו כל הראוי לחיטוי והראוי לכפרה, והראוי להקרבה, ולא מצמצמים רק לאותה בית אב².

א, ועוד הקשה, דבעצם גם בקרבן חטאת ואשם כתיב תרי קראי, דבחטאת אף דכתיב **הכהן המחטא אתה יאכלנה**, וכתיב גם **כל זכר בכהנים יאכל אתה**, וכן באשם, כתיב **כל זכר בכהנים יאכלנו**, וכתיב **הכהן אשר יכפר בו לו יהיה**, וכן בעולה דכתיב **והכהן המקריב את עלת איש עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה**, ושם דרשו חז"ל, שבא למעט טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן, ולא מקשינן קרא אהדדי כמו שהקשו במנחה, ואמאי רק במנחות מקשי קראי אהדדי, ואינו מפרש שיש מיעוט לטובל יום ומחוסר כיפורים ואונן, ורק למדו שצריך להיות אותה בית אב³, ונשאר בצ"ע⁴.

ג

כתב הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (פרק י' הלכה י"ד), וזה לשונו, נאמר בעולה **עור העלה אשר הקריב לכהן לו יהיה**, ונאמר בחטאת **הכהן המחטא אתה יאכלנה**, ונאמר באשם **הכהן אשר יכפר בו לו יהיה**, ונאמר בשלמים **לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה**, ונאמר במנחה **הכהן המקריב אותה לו יהיה**, אין הכתוב מדבר בכל אלו אלא בראוי, שהכהן הראוי לעבודה זהו שיש לו חלק לאכל, ומי שאינו ראוי בשעת הקרבן כגון שהיה טמא, אין לו חלק לאכל אפילו כשיטהר לערב, אבל לענין חלוקה הכל לאנשי בית אב שמקריבין באותו היום, וכלם חולקים בכל קדשי המקדש איש כאחיו, בין זה שהקריב בין אחיו שעמו במקדש שלא הקריב, ע"כ.

ומבואר שלגבי דיני חלוקת ואכילת שיריים כל הקרבנות והמנחות שווים, שכולם נחלקים לאנשי בית אב של אותו יום.

והמשיך שם (הלכה ט"ו), וזה לשונו, ולמה חלק הכתוב במנחות בין מנחות האפויות ומנחת הסלת, שהרי באפויות הוא אומר **כל המנחה אשר תאפה בתנור לכהן המקריב אתה לו תהיה**, ובמנחת הסלת הוא אומר **וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו**, שהאפויה כשחולקין אותה אנשי בית אב כל שיגיע לו חלקו אפילו כזית פת, הרי הוא

לכהן המקריב אתה לו תהיה.

א

בנוגע לאכילת שיירי קרבן מנחה כתובים שני פסוקים, כתיב **וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אתה לו תהיה**, ועוד כתיב **וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו**.

ומפשטות דקרא משמע שיש חילוק בין אכילת שיירי מנחת מאפה תנור מרחשת ומחבת, לאכילת שיירי שאר המנחות, דבמנחות העשויות קודם להבאתן, השיריים, שנשארו אחר הקמיצה, הם לכהן המקריב, אבל בשאר מנחות, כגון מנחת סולת שבה נבדבה, ומנחת ביכורים, וכן מנחה חרבה, שהיא מנחת חוטא ומנחת סוטה, אלו יהיו לכל בני אהרן.

אכן זה אינו, דעיין רש"י שכתב (מתורת כהנים), **לכהן המקריב אתה וגו'**, יכול לו לבדו, תלמוד לומר **לכל בני אהרן תהיה**, יכול לכולן, תלמוד לומר **לכהן המקריב**, הא כיצד לבית אב של אותו יום שמקריבין אותה, ע"כ.

והיינו שרש"י מפרש (על פי חז"ל), שאין שום נפקא מינה בחלוקה של המנחות, שכולן שוות, בין מנחת מאפה תנור מרחשת ומחבת וכן מנחת סולת ומנחה חריבה, כולן מתחלקות לכהן הראוי להקרבה (**המקריב**), של אותה בית אב, ומה שכתוב **לכהן המקריב, ולכל בני אהרן**, קאי על כל המנחות.

ולכאורה צריך ביאור, אם כן אמאי חילקם הכתוב.

ב

ועיין בפירוש המזרחי על מה שכתב רש"י, **שלכהן המקריב אתה**, פירושו שהכהנים של הבית אב של אותו יום שמקריבין אותה הם מתחלקים עם המנחה, שביאר דבריו ששני הפסוקים, גם **לכהן המקריב אתה**, וגם **לכל בני אהרן**, קאי על כל המנחות, בין מאפה תנור מרחשת ומחבת, ובין מנחת סולת בלולה בשמן ומנחה חריבה, והטעם לזה מפני שקשו קראי אהדדי, מכיון שכתוב על כל סוגי המנחות ששייך לכהן המקריב וגם לכל בני אהרן, בהכרח צריך לומר שפירושו של **המקריב**, היינו בית אב של אותו יום.

ועיין שם, שהקשה על זה שלוש קושיות.

א, מנא ליה לפרש שיש כאן סתירה, שמה שכתוב בכל פסוק קאי על כל המנחות, והמנחות שייכות גם לכהן המקריב וגם לכל בני אהרן, אפשר דכל פסוק קאי רק על מה שכתוב בו, פירוש דמה שכתוב **לכהן המקריב** זה רק במנחות האפויות, ומה שכתוב **לכל בני אהרן** זה רק במנחת סולת ומנחה חריבה¹.

ב, עוד הקשה, מאי שנא במנחה דכתיב **לכהן המקריב אתה**, שמפרש רש"י שזה רק הבית אב של אותו יום, ולא כל אנשי המשמה, ומאי שנא

(2) והנה קו' זו אינה אלא לשיטת המזרחי, אך עי' ברמב"ם שכת' שגם מה שמחלקים בשאר הקרבנות, חטאת ואשם עולה ושלמים, זה רק לכהנים מאותה בית אב, עיי"ש, ועי' מש"כ בסמוך.

(3) אכן קו' זו אינה אלא לשיט' כנזכר, ששאר הקרבנות מתחלקים לכל המשמר.

(4) ועי' בגו"א מש"כ בזה בארוכה.

ברישי הפרשה כתוב **וזאת תורת המנחה** וכו' והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש וגו'.

והנה עיין יבמות (ל"ט:), שדרשו הא דכתיב **מצות תאכל** (פירש רש"י, קרא יתירא הוא, דכתיב ברישא דקרא **והנותרת [ממנה] [מן המנחה] יאכלו**, ע"כ, אם כן מה שכתוב **תאכל מצות**, הוא שיש) מצוה, פירוש שכאן בא הכתוב ליתן מצוה לאכול הנותרת מן המנחה.

ועיין שם (מ.), שבגמרא מבואר מה המצוה (אליבא דרבא, שכן ההלכה), שבתחילה (קודם שהוקדשה מנחה זו) היתה עליו בכלל היתר, רצה אוכלה רצה אינו אוכלה, ונאסרה (כשהוקדשה), וחזרה והותרה (בהקטרת הקומץ), יכול תחזור להיתרה הראשון, רצה אוכלה רצה אינו אוכלה, ומקשה בגמרא רצה אינו אוכלה (איך יש כזו הוה אמינא), והכתיב **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין, אלא רצה הוא אוכלה, רצה כהן אחר אוכלה, תלמוד לומר **מצות תאכל במקום קדוש** מצוה, ע"כ.

ומבואר שבמנחות יש לימוד מיוחד, בנוסף למצות אכילת קדשים של שאר הקרבנות, שמצוה לאכלם, שבמנחה יש מצוה ש'הוא יאכל' המנחה.

והנה צריך ביאור מי זה 'הוא' זה ואיזה 'הוא', שמדובר כאן עליו, שיש לו מצוה נוספת בשיירי מנחה.

ועיין רש"י שם, וזה לשונו, רצה הוא, כהן שעבד עבודתה, ע"כ, ומשמע שיש במנחות מצוה מיוחדת על המקריב לאכול המנחה.

וכן הוא בפירוש השני בתוספות, וזה לשונו, בד"ה רצה כהן אחר אוכלה,

(6) ועיי"ש עוד שהביא את ג' קו' הרא"ם.

ראוי לו שהרי אוכלו מיד, אבל הסלת אם יחלקוה ביניהן, נמצא מגיע לזה מלא כפו סלת או פחות, שאינו ראוי לא ללוש אותו ולא לאפותו, לפיכך היה עולה על הדעת שיחלקו מנחה כנגד מנחה, ולא יחלקו מנחה זו בפני עצמה על כל אנשי בית אב, הוצרך הכתוב לומר בה **לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו**, לומר שיחלקוה בפני עצמה, מכאן אמרו חכמים אין חולקין מנחה כנגד מנחה, אפילו מעשה מחבת כנגד מעשה מחבת או סלת כנגד סלת, אלא כל אחת ואחת חולקין שיריה בפני עצמה, ע"כ.

ומשמע מדבריו, שבמנחות יש שני סוגים, ואף שדין שניהם שווה, מכל מקום היה הוה אמינא שחלוקים הם, קא משמע לן דלא, ומה שחילקם הכתוב היינו ללמד שאין חולקים מנחה כנגד מנחה.

ומבואר שיש חילוק בין קרבן מנחה לשאר הקרבנות⁵, דבשאר קרבנות אף שכתוב שני הפסוקים, מכל מקום שניהם קאי על כל מה שכתוב שם, והיינו שבחטאת כתוב שני פסוקים וכן באשם ועולה, ושניהם חוזרים על אותו הקרבן, ורק השני פסוקים הכתובים בקרבן מנחה, כתב שהתורה חילקה, עד שלמדו מזה שאין חולקים מנחה כנגד מנחה וכו', וצריך ביאור מאי שנא.

ועיין בלחם משנה שם, וזה לשונו, קשה דבפרק האיש מקדש, ובפרק אלו מנחות, אמר דקרא **דלכל בני אהרן תהיה איש כאחיו**, קאי אכולהו מנחות דמאפה תנוה, ודרשו קרא בכל המנחות בברייתא למאי איצטריך, והיכי קאמר רבינו ז"ל, דלא נאמר קרא אלא במנחת הסולת, וכן בספרי דרשו כן, והקשו דקשו קראי אהדדי, דחד קרא אמר **המקריב אתה לו תהיה**, ואחרינא **לכל בני אהרן תהיה**, ותיצרו הא כיצד דהיא לבית אב, ומכאן יצא לו להבינו דחולקין אותו אנשי בית אב, (פירוש, דקאי על כל המנחות, ואין

(5) אכן לא כמ"ש המזרחי שזה לבית אב וזה לכל אנשי המשמר, דלמעשה שניהם לבית אב.

פרפראות/המשך

אכן לפי זה עצם הדבר שאמר לו **צו**, זה גופא אומר שצריך להיות מזורז, כיון דעכשיו שנצטווה הרי הוא מצטער, וזה גופא שהוא מצווה, זה גופא אומר לו שהוא צריך להיות מזורז, ודו"ק.

אך אם כן קשה, דאין ענין זירוז דווקא ללשון **צו**, שהרי כל ציווי וציווי מאת הקב"ה, בין אם יהיה בלשון דיבור ובין בלשון אמירה או בלשון ציווי, בכולן הרי עכשיו נעשה מצווה ועומד, וממילא בכל לשון שנצטווה בה מצטער הוא עכשיו יותר פן יעבור, ומאי שנא לשון **צו** שהוא לשון זירוז, הרי בכל לשון שיאמר הקב"ה, הוא גם כן לשון זירוז, וצריך ביאור.

אכן נראה, דוודאי כל דיבור ודיבור מהקב"ה צריך הוא שיזרז את עצמו, מפני שעכשיו מצטער הוא יותר, אבל יכול להיות שרק בתחילתו בשעה שנצטווה אז זה יותר קשה, אך אחר כך כשמתרגל, אין זה כל כך קשה, ועוד אפשר שיש דורות שלהם זה יהיה יותר קשה, ויש דורות שלהם מצווה זו אינה כל כך קשה.

ונראה דאין זה אלא בשאר לשונות, כגון אמירה ודיבור, אבל מצוה שנאמרה בלשון **צו**, מצוה זו, צריכה זירוז תמיד, מיד לדורות, פירוש שכאן נצטווה במצוה שתמיד מצטער הוא בה, גם מיד, וגם לדורות.

איברא צריך לבאר מדוע דווקא במצוה זו של הקטרת אימורין של קרבן עולה, יהיה קשה גם לדורות, ועל זה בא רבי שמעון לפרש, שמכיון שמצווה זו יש בה חסרון כיס, ודבר שיש בה חסרון כיס, תמיד קשה לקיימו, ותמיד יש בה צער, וממילא צריך זירוז מיד ולדורות.

עיין קידושין (כ"ט:), תנא דבי רבי ישמעאל, כל מקום שנאמר **צו**, אינו אלא זירוז, מיד ולדורות, זירוז, דכתיב **וצו את יהושע וחזקוה ואמצוה**, מיד ולדורות, דכתיב **מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם**, ע"כ, הרי שהם שני לימודים נפרדים, שבמקום אחד מצינו **שצו** הוא לשון זירוז, ובעוד מקום מצינו **שצו** הוא לשון מיד ולדורות.

ולכאורה צריך ביאור, אם כן האיך דורש כאן **שצו** הוא גם לשון זירוז וגם לשון מיד ולדורות, נימא שכאן **צו** הוא מלשון זירוז¹, או שילפינן לדורות, אך מנא ליה שדורשים את שניהם, שזה זירוז מיד ולדורות, וצריך ביאור.

ונראה לבאר על פי מה דאיתא בספר חנוכת התורה², שפירש מה שאמרו שאין **צו** אלא לשון זירוז וכו', על פי מה שכתבו התוספות בקידושין (ל"א.), (ד"ה גדול המצווה ועושה), דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף, לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור, ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח, ע"כ.

ולפי זה הפירוש כאן הוא מכיון שאמר **צו את אהרן**, ועכשיו הוא מצווה, אם כן יצטער יותר ויצטרך לכופף את יצרו, לכן צריך זירוז לכבוש היצר יותר ממה שלא היה מצווה, ע"כ.

(1) ועיי' בחנוכה"ת, שביאר איך היה בדור המדבר חסרון כיס, מפני שלא היה לכהנים כלום מן הקרבן, וגם את עור העולה לא קיבלו, עיי"ש.

(2) מאוצרותיו של הר"ר העשיל זצ"ל.

והא דדרשינן בפרק שני דקדושין, **לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו**, היינו של אותו משמר או של אותו בית אב, אי נמי, הכא מרבו ילפינן, **דכהן המקריב** צריך שיאכל ממנה, ולא כולה, ע"כ.

הרי לפירוש השני בתופסות יש מצוה מיוחדת בשיירי מנחה, שהמקריב יאכל ממנה, וכדכתיב **המקריב אתה**.

אכן לפירוש הראשון בתוספות, אין כאן מצוה מיוחדת על המקריב, אלא על אנשי אותו משמר או על אנשי אותה בית אב, יש מצוה נוספת.

והנה לפי זה צריך ביאור מהי המצוה הנוספת שיש במנחות.

ובפשטות היה אפשר לומר, דבכל קרבן יש דין שהכהנים צריכים לאכול, ולא דווקא הכהן מאותו משמר או מאותה בית אב, מה שאין כן בשיירי מנחה, יש דין נוסף, שהכהן מאותו משמר או מאותה בית אב עליו לאכול המנחה.

ומבואר מתוספות, שאם נאמר שבכל קרבן מצוה אכילה היא על כל הכהנים, במנחות יש דין על אנשי המשמה, ואם כל הקדשים המצוה היא על אנשי המשמה, (כמבואר במזרחי), ילפינן מכאן שבמנחה יש דין נוסף שהאכילה מוטלת על אנשי הבית אב עצמם, ואם נאמר שבמנחה ניתוסף דין שהמקריב בעצמו יש לו מצוה לאכול השיירים, (ותירוץ השני בתוספות), יש לומר דבשאר קדשים מצוה האכילה היא על הבית אב, ועל כל פנים מבואר שחלוק דין אכילת שיירי המנחה מאכילת שאר הקרבנות, שנאמרה בה דין על **הכהן המקריב אתה**, שצריך לאכול ממנה.⁷

אכן מה שצריך ביאור הוא, בדעת הרמב"ם, דהנה הרמב"ם פסק שבכל הקרבנות דין האכילה היא על הבית אב, ובכל הקרבנות כתב (פרק י' הלכה

7) ולפי הרמב"ן כאן בפר', י"ל שיש מצוה מיוחדת במנחות האפויז, שהמקריב יאכלנה, ובשאר מנחות שבני אהרן, שהם הבית אב יאכלו ממנה.

א), דילפינן שיש מצוה עשה לאכול, משום דכתיב **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, ואם כן לפי זה היה צריך לומר שבמנחות ניתוסף דין בהמקריב, שזה אותו כהן המקריב, שיש לו מצוה לאכלה, (וכתירוץ השני בתוספות), דאי לאו הכי אמאי כתוב **מצוה תאכל**, והרי הרמב"ם לא חילק כלל בדין אכילת המנחה משאר הקרבנות, ובכולם יש דין אכילה בבית אב, וצ"ע.

ה

ונראה, דהנה הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (פרק י' הלכה א' וב'), כתב, וזה לשונו, אכילת החטאת והאשם מצוה עשה, שנאמר **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, והוא הדין לשאר הקדשים שאוכלין אותן הכהנים, שאכילתן מצוה, (הלכה ב'), וכן אכילת שיירי מנחות, מצוה עשה, שנאמר **והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו**, ע"כ. ומבואר שאכילת שיירי המנחות היא מצוה בפני עצמה.

ועיין ברדב"ז שם, וזה לשונו, וכן אכילת שיירי המנחות וכו', עשה אותן מצוה בפני עצמה, לפי שבא הכתוב בה מפורש **והנותרת מן המנחה יאכלו אהרן ובניו**, ואמרו בספרא כיוצא בה **יבמה יבא עליה** מצוה, כי לא בא הכתוב להתיר ליבם, אלא שהיא מצוה עשה, אף **והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו**, לא בא להתיר אכילתה, אלא למצוה, וכן **ואכלו אותם** למצוה, נמצא אכילת קדשי הקדשים מצוה, ואכילת כל שיירי המנחות מצוה, ע"כ.

ומבואר מדבריו, שהרמב"ם למד הך סוגיא דיבמות, (ששם הוזכר ההיקש בין **יבמה יבא עליה למצוה תאכל**), דקאמר **שמצוה תאכל** זה מצוה, ולא שבא להוסיף מצוה באכילת מנחות בנוסף על מצוה אכילת קדשים, אלא לומר שגם במנחות יש מצוה לאכול שייריה, והא דקאמר בגמרא רצה אינה אוכלה, והכתיב **ואכלו אותם** וכו', צריך לומר שפירש שמצוה אכילת מנחות, אינה מצוה אחרת ממצוה אכילת קדשים, אלא מצוה בפני עצמה היא, ומצוה זו דומה לאכילת שאר הקדשים, ודו"ק.

פרפראות/המשך

ליה, שאין הבדל בין מנחת מרחשת למנחת מחבת בצורת הכלי, ושניהם נעשין באותו הכלי, רק החילוק הוא באופן עשייתן, דמנחת מרחשת נעשית כשהמנחה מכוסה, ומנחת מחבת נעשית כשהמנחה מגולה, עיין שם.

ולפי דבריו צריך ביאור, איך יפרש הא דכתיב **כאן במרחשת**, שנעשית בתוך המרחשת, **ועל מחבת**, שנעשית על המחבת, הרי אין בזה שום חילוק. ובדוחק צריך לומר שמפרש **שבמרחשת** הכוונה היא שהיא מכוסה, ונמצא שנעשית בתוך המרחשת, מה שאין מנחת מחבת נעשית כשהיא מגולה, ועל זה שייך לשון **ועל מחבת**, ודו"ק.⁸

אך צריך ביאור אמאי מיאן לפרש הפסוק כפשוטו, וכמו שפירשו רבי חנינא בן גמליאל, ומפרש לשון הפסוק בדוחק, וצריך ביאור.

ונראה לבאר על פי הא דאיתא במנחות שם, דמקשו בגמרא מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי, דסבירא ליה שמרחשת נעשית כשהמנחה מכוסה ומחבת נעשית כשהמנחה מגולה, ומסקנת הגמרא היא 'גמרא', פירוש שכן קיבל מרבתי, שזו מכוסה וזו מגולה, עיין שם.

והנה עיין חידושי המהרי"ט על מסכת קידושין (ל"ג:), אהא דקאמרי התם מהו למיקם מקמי ספר תורה, וקעביד הגמרא קל וחומר, דאי קיימו לפני לומדיה לפני ספר תורה עצמה לא כל שכן.

4) ועי' מש"כ בזה בליקוטי נ"י פר' ויקרא ש.ז.

***

וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכו' **ועל מחבת** וגו' (ז' ט').

כבר דייקו חז"ל (מנחות ס"ג), שיש חילוק בין מנחת מאפה תנור ומרחשת לבין מנחת מחבת, דבמרחשת (ומאפה תנור) כתוב עם אות ב"ת, **וכל נעשה במרחשת**, (וכן **אשר תאפה בתנור**), אבל במנחת מחבת כתוב **ועל מחבת**.

ועיין שם בגמרא שרבי חנינא בן גמליאל יליף מכאן דשאני אופן עשיית מנחת מחבת מן עשיית מנחת מרחשת, דמרחשת היא כלי עמוק, ושמנה צבור בתוכה, ואין האור שורפה, לפיכך המנחה נעשית בתוך המרחשת, והיינו דכתיב **נעשה במרחשת**, נעשית ממש, (והוא הדין מנחת מאפה תנור, שהמנחה נאפית בתוך התנור ממש), אבל המחבת אינה כלי עמוק, והמנחה נעשית עליה ולא בתוכה, וממילא כתוב **ועל מחבת**, שנעשית על גבי המחבת, עיין שם.⁹

איברא אין זה אלא לפי רבי חנינא בן גמליאל, דסבירא ליה שהחילוק בין מנחת מחבת למנחת מרחשת הוא בצורת הכלי שעושים בו את המנחה, (וממילא בצורת עשיית המנחה), אכן לפי רבי יוסי הגלילי שם, דסבירא

3) ועי' מש"כ הרמב"ם שהמחבת לא היו לה אוגנים כלל, עי' פ"ג ממעשה הקרבנות (ה"ז), 'מחבת אין לה שפה, והבצק שאופין אותו בה קשה, כדי שלא יצא מכאן ומכאן, ע"כ, ועי' בגו"א כאן.

והנה מנחת סולת (וכן מנחת חוטא) שכתוב בהן **לכל בני אהרן** וכו', והיינו שמצות אכילתן נלמדת מהא דכתיב **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, וכשאר הקרבנות, הרי שחלק הכתוב המנחות עצמן לשתי מצוות נפרדות.

והנה אף שהן שתי מצוות נפרדות, מכל מקום דינם שווה, כזכר, ואם כן אמאי שינה הכתוב בלשונו, ועל זה כתב הרמב"ם שלא תאמר שבמנחת סולת אפשר לחלוק מנחה כנגד מנחה וכו'.

והשתא מבואר גם איך יש לדייק מפסוק זה שאין חולקין מנחה כנגד מנחה, מכיון שאכילת המנחות הם שתי מצוות נפרדות, שפיר ילפינן שאין חולקין אחד כנגד השני, וממילא ידעינן מדיוקא דקרא שאין חולקין כלל, ודו"ק.

ח

ובזה יתיישב קושיית הלחם משנה, מה שהקשה דבגמרא משמע שקאי על אכילת כל המנחות, דבוודאי קאי על כולן, והיינו אחר דילפינן שיש מצוה באכילת המנחה, שהיא כמו מצות אכילת קרבנות, ובשניהם מתחלקים לאותו בית אב.

וכן יש ליישב קושיית המזרחי, דמנא ליה שקאי על המנחות העשויות וכו', והיינו מפני שהיא מצוה בפני עצמה, כזכר.

וכן מה שהקשה שבקרבנות ממעטין טבול יום ומחוסר כיפורים ואונן, באמת לפי דעת הרמב"ם, גם כאן ממעטין אותו מיעוט, ואין חילוק בדיניהם, רק שזה מצוה בפני עצמה, ודו"ק⁹.

9) ולא ידך שיטות כבר נתבאר לעיל שיש כאן מצוה נוספת, ודו"ק.

ומבואר שהרמב"ם למד שיש כאן שתי מצוות נפרדות, חד מצות אכילת קרבנות קדשי קדשים, בקרבנות בהמה, ועוד יש מצוה לאכול שירי המנחות, והך מצוה של אכילת המנחות היא כמצות אכילת הקדשים, ואין זה מצוה נוספת, אלא קא משמע לן קרא שאותה מצוה שיש בקרבנות, יש גם בשירי המנחות⁸.

ו

אכן מה שצריך ביאור הוא, אמאי צריך מצוה נפרדת למנחות, אמאי אי אפשר ללמוד מצות אכילת מנחות ממה שכתוב בקרבנות, **ואכלו אותם אשר כופר בהם**.

ובפשטות צריך לומר, דכיון דמצות אכילה זו כתובה בקרבן מילואים, ושם כתוב **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, משמע שיש מצוה דווקא באותם שהם כעין מה שהזכר שם בקרא, דהיינו הנך קרבנות שיש להם כפרה, כמו חטאת, וכן מנחת סולת, שהזכרו שם, ורק בהנך כתיב **ואכלו אותם אשר כופר בהם**, אבל מנחת מאפה תנור ומרחשת ומחבת, שלא הזכרו כלל בפרשה זו, אינם נכללים במצות אכילת קדשים, ומשום הכי צריך פסוק מיוחד **והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו**, דייקא להנך מנחות, שהן מנחת מאפה תנור ומרחשת ומחבת, שגם בהם יש מצוה לאכלם, ודו"ק.

איברא השתא שנתרבה שגם בשאר מנחות יש מצות אכילה, הרי דינם שווה לכל שאר דיני אכילת קדשים, ודו"ק.

ז

ולפי זה יוצא, שמה שכתב הרמב"ם (פרק י' הלכה ט"ז), ולמה חלק הכתוב במנחות בין מנחות האפיות ומנחת הסלת וכו', פירוש שהכתוב חילקן, משום שיש בהם מצוות נפרדת, ואין הן נכללות ב**ואכלו אותם** וכו', ועליהם הכתוב אומר **לכהן המקריב אתה**, והיינו שמה שכתוב בריש הפרשה **והנותרת ממנה** וכו' **מצות תאכל**, קאי על אלו המנחות.

8) ואפשר שזה נרמז בקרא, דבהמשך להא דכתיב **והנותרת** כתיב **כחטאת כאשם**, וכנ"ל.

פרפראות/המשך

והעולה לנו מזה שביאור ופירוש התורה (אפילו הפשוטו של מקרא⁵), הכל תלוי בפירוש של הגברא רבה, שזה רבותינו, ואפילו אם נראה ומשמע אחרת, אי אפשר לזוז מפירוש חז"ל.

ולפי זה מבואר שפיר אמאי לא יכול רבי יוסי הגלילי לפרש הפסוק כמו רבי חנינא בן גמליאל, שהרי הוא קיבל מרבותיו, שהחילוק בין מנחת מרחשת למנחת מחבת הוא רק באופן עשייתן, האם הוא מגולה או מכוסה ולא בצורת הכלי, ואפילו אם היה משמע להדיא אחרת בפסוק, הרי רבו פירשו באופן אחר, ו'גברא רבה' יותר גדול מן התורה, ובהכרח צריך לפרש הא דכתיב **במרחשת**, שפירושו שהמנחה מכוסה, **ועל מחבת**, שהיא מגולה, ודו"ק.

5) עי' יבמות (י"ז).

והקשה המהרי"ט מהא דאיתא בגמרא מכות (כ"ב): דשם מוכח שתלמיד חכם יותר גדול מספר תורה, דקאמר התם, כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, ועיין שם שמתרץ שיש חילוק בין תלמיד חכם לגברא רבה, דגברא רבה מפרש מה שכתוב בתורה, וזה לשונו, מקשים מהא דאמרינן באלו הן הלוקין, כמה טפשאי שאר אנשי דקיימי מקמי ספר תורה, ולא קמי מקמי דגברא רבה, והכא עבדינן קל וחומר איפכא וכו' ויש לומר, דהכי (בקידושין) עביד קל וחומר דמפני לומדיה, אף על גב דלאו גברא רבה הוא, אלא שהוא בעל שמועות ותלמודו בידו, זהו שקנה חכמה, שאמרה תורה **והדרת**, תורה עצמה לא כל שכן, והרי אין אנו חולקים לו כבוד אלא מפני תורתו, והתם עביד קל וחומר מתורה לגברא רבה מורה הוראות, דעדיף, פירוש, שהוא יודע לפרש התורה, כדקאמר ואתי רבנן ובצרי אדאורייתא, דנפקא ליה **מאת ה' אלקיך תירא**, כדפירשית לעיל, ע"כ.

ומבואר דאלו החכמים שמפרשים את התורה, הם יותר חשובים מן התורה עצמה, דהרי הם מסבירים מה שכתוב בה, אף על גב דנראה שכתוב דבר אחד, הם יכולים לפרשו באופן אחר.